

Quod nō sūt tres dī quāq̄ tres res
p̄sonalis: vna tamē res eēntialis .III.

Tres personas esse incarnatas filio i
carnato ipossibile ē: filio tñ ampli⁹ que-
rit incarnari q̄ p̄ri z spūsfacto. .III.

Quō in xpo non dicūtur due p̄sone
esse sicut due nature assūpte. ¶ La. V.

Quod p̄ filius spūsfactus non sint tres
res sepate naturali p̄bat exēplo. VI.

Dignem p̄sonaz in diuinis alio na-
turali exēplo p̄bat. ¶ Lapi. VII.

Eternitati cui p̄ctū cōparat.

Humilis subiectō auctoris z cur hūc
librum facere attēptauerit.

Incipit liber .Anselmi de Incarna-
tione verbi. ¶ Capitulu. I.

Domino z pa-
tri vniuerse ecclesie in ter-
ra periginātis: sūmo pō-
tēnti vrbano frater ansel-
mus vita peccator: habitu monach⁹ s-
ue iubēte siue p̄mittēte deo cātuarie me-
tropolis vocat⁹ ep̄s debita subiectio-
nem cū hūili seruitio et deuotis oratōi-
b⁹. **Q**uā diuina p̄uidētia v̄raz elegit s̄-
ctitate cui vitā z fidē xp̄ianā custodien-
dā z ecclesiā suā regēdā cōmitteret: ad
nullū aliū recti⁹ referē si quid cōtra ca-
tholicā fidē oritur in ecclesia: vt eius au-
ctōitate corrigat: nec vlli alij tutius si
qd cōtra errorem respōdet ostēdit: vt ei⁹
p̄uidētia exanimet. **Q**uapropt̄ sicut n̄
li digni⁹ possuz ita nulli libētius p̄sentē
epistolā q̄ vestre destino sapiētie: qua-
tenus si quid in ea corrigēdū est: v̄sa cē-
sura castiget: z qd regulā veritatis te-
net vestra auctōitate roboretur. **E**t ad
huc in becci monasterio eēn abbas p̄-
sūpta ē a quodā clerico in frātia talis as-
sertio. **S**i in deo inquit tres p̄sone sūt
vna tñ res: et nō sūt tres res vnaq̄q; p̄-
se seperatim: sic tres angeli aut tres aie

ta tñ vt potentia et volūtate oīno sint
dē: q̄ p̄ z spūsfact⁹ cū filio ē incarnat⁹

Qd cū ad me platū eēt incepti p̄tra hūc
errorem quādā eplam. **Q**uā pte quadaz
edita p̄ficere cōtēp̄si credēs nō ea opus
eē qm̄ z ille cōtra quē fiebat incōcilio a
venerabili remēsī archiepiscopo reinal-
do collecto errorem suū abiurauerat z n̄
l⁹ videbat qd eū errare ignoraret. **P**ar-
tē tñ illā q̄ fecerā: qdā f̄res me nesciēte
trāscripserint atq; alijs legēdā tradide-
rūt. **Q**d idcirco dico vt si i alicui⁹ ma-
n⁹ pars illa venerit quāq̄ ibi nihil fal-
sū sit tñ tāq; imp̄fecta z nō exq̄sita reli-
quat: z hic qd ibi incepti diligēt⁹ incept-
tū z p̄fectū req̄ratur. **P**ostq; em̄ in an-
glia ad episcopatū nescio q̄ dei dispositi-
ōe capt⁹ z retē⁹ sū: audiui p̄fate noui-
tatis auctōrem in sua p̄seueratē s̄nia dicere
se nō ob aliū abiurasse qd dicebat nisi qd
a p̄plo iterfici timebat: hac igit̄ cā qdā
f̄res p̄cib⁹ suis me coegerūt vt soluerē q-
stionem q̄ ip̄e sic irretit⁹ erat et nullo mō
se expediri ab ea crederet nisi aut incar-
natōe dei p̄ris z spūsfacti aut deoz mul-
titudie se ip̄ediret. **Q**d rogo ne qd pu-
tet p̄sūp̄sisse me: q̄ si fortitudinē fidei cri-
stianē mee existimē idigere defēsōis au-
xilio. **Q**uippe si q̄ cōtēptibil hominū
tor̄ sc̄tis z sapiētib⁹ vbiq; existētib⁹ ad
cōfirmādū fidē xp̄iane firmamentū q̄si
mea idigeat defēsōe: aliqd scribere tēp-
tarē: p̄sūptor: vtiq; iudicari z d̄ ridēdus
posse videri. **S**i em̄ me viderent hoies
alij: hominū paxill⁹ z finib⁹ z alijs reb⁹
q̄b⁹: nutantia ligari z solidari solent ela-
borare circa mōtē olympū ad cōfirmā-
dū eū ne alicui⁹ ip̄ulsu mitaret aut sub-
uerteret: murū si se a risu z d̄ risu cōtine-
rēt: q̄tomagis cū lapis q̄ abs̄cis⁹ est de
mōtē sine maib⁹ z p̄cussit z comminuit
statuā q̄ vidit i somno nabuchodono-
sor. **J**am factū est mons magnus et im-
pleuerit vniuersam terrā si eū meis rati-
onibus fulcirez quāsi nutantē stabilire

De incarnatione verbi

nitur tot sancti et sapientes qui pro eius eterna firmitate se stabilitas esse gaudet indignari mihi possunt et hoc imputare: non studiose grauitati sed iactantia de leuitate. **S**iquid ergo de firmitate fidei nostre in hac epistola disputauero non est ad confirmandum illam sed ad fratrum hoc exigentium precibus satisfaciendum. **S**ed si ille qui prefatam protulit sententiam deo corrigente ad veritatem redijt nullatenus putet me in hac epistola contra se loqui quia iam non est quod contra. **S**i enim fuit aliquando tenebre nunc aut lux in domino non sunt arguende tenebre que iam non sunt: sed lux approbata que lucet. **C**urruntamen siue adhuc ad lucem redierit siue non quomodo sentio laborare plures in eadem questione: etiam si fides in illis superet rationem que illis fidei videtur repugnare: non mihi videtur superfluum repugnantiam istam quas dissoluere.

Questiones sacre fidei: disputamus aut rimamur non quilibet dyalectici sed in scripturis sacris experti suscipere humiliter debent.

Capitulum II.

Sed priusquam de questione differam aliquid premitam ad cōpescendam eorum presumptionem qui nefanda temeritate audent disputare contra aliquid eorum. que fides christiana confitetur quoniam id intellectu capere nequeunt et potius insipienti superbia iudicant nullatenus posse esse quod nequeunt intelligere: quomodo humana sapientia fatetur esse que ipsi non valeant comprehendere. **N**ullus quippe christianus debet disputare quomodo quod catholica ecclesia corde credit et ore confitetur non sit sed semper eandem fidei indubitater tenendo amando et secundum illam viuendo humiliter quantum potest querere rationem quomodo sit. **S**i potest intelligere deo gratias agat: si non potest non immittat cornua aduentilandum sed submittat caput ad venerandum. **L**icet enim in se potest confidens humana sapientia inopinando

comua sibi euellere quam inueniendo petram hanc euellere. **S**olet enim quidam cum ceperint quasi cornua perfidie sibi scientie producere: nescientes quod si quis estimat se scire aliquid non dum cognouit quemadmodum operatur cum scire: anquam habeat per soliditatem fidei alas spirituales in altissimas de fide questiones presumptuose assurgere. **U**nde fit ut dum ad illa que prius fidei scalam exigunt (sicut scriptum est nisi credideritis non intelligetis) prepostere prius per intellectum: conatur ascendere in multimodos errores: per intellectus defectum cogant descendere. **P**alam namque est quia illi non habent fidei firmitatem: qui quomodo quod credunt intelligere non possunt: disputant contra eiusdem fidei a factis patribus confirmatam veritatem: velut si vesperationes et noctue non nisi in nocte celum videntes de meridianis solis radijs disceptent contra aquilas solem ipsum irreuerberato visu intuentes. **P**rius ergo fidei mundandum est cor sicut dicitur de deo. fide mundans corda eorum et prius preceptorum domini custodiam illuminandi sunt oculi: quia preceptum domini lucidum illuminans oculos: et prius per humilem obedientiam testimoniorum dei debemus fieri paruuli ut discamus sapientiam que dat testimonium domini si. sapientie. par. **U**nde dominus. **C**onfiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis. **P**rius inquam ea que carnis sunt postponentes secundum spiritum viuamus que profunda fidei diiudicando discuciamus: nam qui secundum carnem viuunt carnalis siue animalis est: de quo dicitur. **A**nimalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. **Q**ui vero spiritu facta carnis mortificat spiritualis efficitur: de quo legitur quia spiritualis omnia iudicat et ipse a nemine iudicatur. **U**erum enim est quia quanto epulentius nutrimur in sacra scriptura ex hijs que

per obediētiam pascunt tāto subtili^o p
uehimur ad ea que per intellectū faciāt
frustra quippe conatur dīe: sup oēs do
centes me intellexi qui proferre non au
det quia testimonia tua meditatio mea
est. **E**t mēda ceter pronūciat. **S**uper se
nes intellexi: tui nō est familiare qđ seq
tur: quia mādara tua quesui. **A**miruz
hoc ipsū quod dico qui non crediderit
non intelliget. **N**ā qui nō crediderit nō
experiet: et qui expertus nō fuerit nō i
telliget. **N**am q̄to rei auditum superat
experientia. tātum vincit audientes cog
nitōem experientis sciētia: et non solum
ad intelligēdum altiora prohibet mēs
ostendere sine vite et mādatorū dei obe
dientia: sed etiā aliquādo dat^o intelle
ct^o subtrahitur: et fides ipa subuertitur
neglecta bona, consciētia. **A**it enim de q
buldam apostol^o. **C**um cognouissēt de
um nō sicut deū glouificauerūt: aut gra
tias egerunt sed eua: nico. s. et obfi. ē ni
si cor eorum. **E**t cum preciperet thimo
theo militare militiam bonā: ait habēs
fidem et consciētiā bonam q̄ quidā re
pellentes circa fidem naufragauerūt.
Nemo ergo se temere mergat incōden
sa difficillimarū questionū nisi prius in
soliditate fidei: cōquesita morum et sapi
entie grauitate: ne p̄ multiplicia sophis
matum diuerticula in tanta leuitate di
scurrans: aliqua tenaci illaqueet falsi
tate. **C**umq; omnes vt cautissime ad sa
cre pagine questiones accedāt: sunt cō
mouendi illi vtiq; nostri temporis dya
leuici (ymo dyaletice heretici qui quidez
non nisi flatum vocis putāt esse vniuer
sales substantias et qui colorē non aliō
queunt intelligere nisi corpus nec sapiē
tiam hominis aliud q̄ animam) proz^o
a spiritualiū questionum disputatione
sunt ex sufflendi. **I**n eorum quippe ani
mabus ratio que princeps et iudex oīm
debet esse que sunt in homine sic ē yma
ginationibus corporalib^o obuoluta vt

ex eis se non possit euoluere nec ab ipis
ea que sola et pura ipsa ptemplari debet
valeat discernere. **Q**ui enim non dum
intelligit quomō plures homies in spe
cie sint vnus homo qualiter in illa secre
tissima et altissima natura cōprehen
det quomō plures persone quaruz singula
queq; est pfectus deus sint vnus deus.
Et cuius meus obscurata est ad discer
nēdum inter equū suum: et colorem ei^o
qualiter discernet inter vnum deū et plu
res relationes eius. **D**eniq; qui nō po
test intelligere aliquid esse hominē nisi
indiuuiduum: nullatenus intelliget ho
minē nisi hūanā personam. **O**mnis enī
indiuuiduus homo: persona ē. **Q**uomō
ergo iste intelliget hominē assūptum eē
a verbo non psonā: idest aliam naturā
non aliam psonā esse assūptam. **H**ec di
xi: nequis anteq; sit ydoneus altissim^o
de fide questiones presumat discutere:
aut si presūperit nulla difficultas aut
ipossibilitas intelligendi valeat illum a
veritate cui per fidem adhesit excutere
Iam veniēdū ē ad id pp̄ qđ incepim^o
Quoniam sūt tres dī quāq; tres res p/
sonales vna tñ res eēncialis. **III.**

Quit sicut audio ille qui tres p
sonas dicitur asserere esse ve
lud tres angelos aut tres aias.
Pagani defēdunt legem suā. **J**udei de
fēdunt legem suā ergo et nos xpiani de
bemus defēdem fidem nostrā. **A**udia
mus quomō iste xpianus defēdat fidez
suam. **S**i inquit tres persone sunt vna
tātum res et non sūt tres res: vnaqueq;
per se separatim sicut tres āgeli aut tres
anime: ita tamē vt volūtate et potentia
omnino sint idē: ergo pater et spūsfact^o
cū filio incarnatus ē. **V**idete quid dicat
iste hō quomō defēdat iste xpian^o fidez
suā. **C**erte aut vult p̄fiteri tres deos aut
nō intelligit quod dicit. **S**ed si tres de
os cōfiteat nō ē xpian^o. **S**i aut affirmat
qđ nō intelligit nō illi credēdū est: huic

De incarnatione verbi

homini nō est respōdēdū auctoritate sacre scripture quia aut ei non credit aut eaz puerfo sensu interpretatur. **Q**uid em̄ apertius dicit scriptura sacra q̄ qd de^o vn^o z sol^o ē. **R**ōe igit̄ q̄ se defendere nitit̄ ei^o error: demōstrād^o ē. **U**t aut̄ facili^o z breuius h̄ faciā loquar tm̄ de patre et filio qm̄ hec due p̄sone suis proprijs vocabus alie ab inuicē aperte designantur. **N**ā nomē spūs̄ facti non est alienū a p̄re et filio quia vterq̄ est et spūs et factus: **Q**uā aut̄ in patre z filio de vnitate substātie vel pluralitate p̄sonarū inueniemus hoc in trib^o absq̄ dubio cognoscimus. **D**icat ergo **S**i due p̄sone pater z filius non sūt due res. **Q**ueram^o primū quid velit hic dicere duas res. **N**ā vnā quāz q̄ p̄sonā credimus eē hoc qd cōmune ē ambob^o et esse hoc quod p̄p̄riū est sibi. **P**ersona em̄ patris et deus est quod cōmune ē illi cū filio: et pater est qd ei^o p̄p̄riū est. **S**imiliter p̄sona filij et de^o est quod cōmune est illi cū patre: et filius ē quod nō nisi de hac sola p̄sona dicitur. **I**n h̄ijs igit̄ duabus p̄sonis vnū ē cōmune id est deus: et duo p̄p̄ria que sūt pater et filius. **Q**uēcūq̄ em̄ illis sūt cōmunia vt ops eternus: in hoc solo cōmuni intelligūtur. **E**t que sunt singulis propria vt est pater genitor: vel gignēs et filio verbū vel genitus: h̄ijs duobus noibus patris scilicet z filij significātur. **C**ū igitur dicit has duas p̄sonas eē duas res quero. qd dicat ibi duas res an id quod cōmune est illis an ea que propria sunt singula singulis. **S**ed si duas res esse dicit duo p̄p̄ria id est patrē z filiū vt tm̄ id quod cōmune est nō sit plures res sed vna et sola res: sup̄flue hoc dicit quia nemo cristian^o confitē p̄rem et filiū scdm̄ hec duo p̄p̄ria vnā rē esse: sed duas. **S**olem^o em̄ vsu dicere rē q̄c/ quid aliquo mō dicimus eē aliqd. **Q**ui aut̄ dicit de deo patrē aut filiū: aliquid de eo dicit. **E**t oēs sciūt in deo patrē: nō

eē filiū z filiū nō esse patre: q̄uis ī vno homine pater sit filius et filius sit pater si idem hō est pater z filius. **Q**uideo fit: quia in deo dicūtur exposite in vno vtro hoie non adinuicē: sed ad aliū filium pater: z ad aliū patrē filius dicit: hoc q̄ modo nihil phibet dicere duas p̄sonas patrē et filiū esse duas res: si tamen intelligatur cuiusmodi sint res. **N**ō em̄ si cut sint pater et filius due res vt in h̄ijs duabus rebus intelligat̄ eorū substātia: sed eorū relatōes q̄uis ille p̄ ea que subiungit aperte ostēdat se non intelligere hoc mō duas p̄sonas esse duas res. **N**am cū dicit si tres persone sint vna tātum res: z non tres res subiungit per se separatim. **Q**uipe talem videt̄ p̄nū/ ciare seperatōem que phibeat esse siml̄ in eodē homie patrē et filiū. **P**er hanc namq̄ solā putat se posse liberare patrē a cōmunionē incarnationis cū filio. **N**ā per illam separationem qua aliud ē esse patrem et aliud esse filium: nā alie sunt ab inuicem paternitas et filiatio si credit vnum z solū esse deum qui est pater et filius nō videt̄ patrem z filiū posse seperari quin sint in eodem homine siml̄. **A**ut ergo aliam separatōem personarum patris z filij loquitur q̄ illā qua secundū propria alij sunt ab inuicēz pater z filius quia per hāc nō intelligit incarnationē alienā esse a patre ymo si siml̄ sunt pater et filius opinatur confite qui patrē esse participē incarnationis cū filio. **A**ut si illam dicit frustra laborat: si cut iam dixi quia cristiana fides hoc modo intelligit patre et filiū esse duas res. **S**ed cum ait sicut sunt tres angeli aut tres anime aperte mōstrat se nō de pluralitate vel seperatione illa loqui quem illis est personis secundū propria. **N**ēpe d̄ nulla vna eademq̄ numero re duo āgeli dicunt̄ aut due aie nec vnū aliqd numero d̄ duob^o angel^o dicit̄ aut d̄ duab^o aīab^o sicut patrem et filium dicimus

de deo vno numero et vno numero dei
de patre et filio. **C**redimus enim et dicimus
quia deus est pater et deus est filius et con-
uersum pater est deus: et filius est deus et tamen
nec credimus nec dicimus plures esse deos:
sed ita vnum est deum numero sicut natura quae
vix pater et filius non sunt vnus sed duo.
Angelum enim et animam secundum substantiam di-
cimus non secundum relationem. **N**am licet angeli
nomen ab officio dictum sit quia angelus
nuncius dicitur tamen sicut anima pro specie sub-
stantie accipitur ita et angelus. **Q**uod ipse
intelligere se monstrat cum pariter dicit sic
sunt tres angeli aut tres anime. **T**ale namque
signat pluralitatem et separationem qualis ha-
bet plures angeli aut anime: id est qualem
habent plures substantie. **Q**uod adhuc
apte monstrare videtur cum subdit ita tamen
ut voluntate et parte omnino sint idem.
Sic enim intelligit voluntatem et partem in il-
lis pluribus rebus quemadmodum in pluri-
bus angelis aut animabus. **Q**uod intel-
ligi non potest si ille plures res putatur
secundum proprietates personarum esse non secundum
hic quod communiter dicuntur. **N**ullatenus namque
quod patris et filii secundum ipsas proprietates id
est secundum paternitatem et filiationem vlla vo-
luntas aut potentia est sed secundum diuinitatis
substantiam que communis est illis. **Q**ua-
re si dicit tres personas esse tres res secundum
ipsa propria: palam est quam superflue hoc di-
cat quod etiam inconuenienter addit sicut sunt
tres angeli aut tres anime. **A**c si dicit eas/
dem personas duas esse res secundum hoc quod
commune est illis id est secundum quod singula quaeque
et plures simul vnus perfectus deus est.
Primo quero an sit christianus. **R**esponde-
bit ut estimo hic se esse: ergo credit vnus
esse deum et ipsum esset tres personas id est
est patrem et filium et spiritum sanctum et filium perso-
nam solam incarnatam alijs tamen duabus
coopantibus. **Q**ui autem ita credit affir-
mat cum non esse christianum qui aliquid vult
asserere contra aliquid horum. **S**i ergo
iste ita credit negat esse christianum qui

contra hic disputat. **U**trum autem hanc fi-
dem subuertere ipse nitatur videamus.
Cum igitur dicit ut de duabus personis
dicam sicut incepti quod de tribus intelliga-
tur: cum in quibus dicit. **S**i due persone sunt vna
res et non due sicut sunt duo angeli aut
duo anime consequi patrem quoque esse in-
carnatum si filius est incarnatus puto quod
sic rationatur secum. **S**i vna et eadem
numero res deus est et ipsa eadem est pater et filius
cum filius sit incarnatus quod non et pater est incar-
natus. **D**e vna quippe et eadem re non
est vera simul affirmatio et eius negatio
sed de alia re affirmare aliquid et de alia
idem ipsum negare nihil prohibet. **N**on
enim idem petrus apostolus est et non est
apostolus. **S**ed si alio nomine idem ipse af-
firmetur apostolus et alio negetur ut pe-
trus est apostolus et symon non est aposto-
lus non est vtraque vera euincitatio sed vna
harum falsa. **P**etrum autem esse apostolum et
Stephanum non esse apostolum quoniam
alius est petrus et alius est stephanus pos-
sibile est verum esse. **S**i ergo eadem nume-
ro et non alia res est pater quam filius non
est verum: affirmari debere aliquid: de fi-
lio et negari de patre aut affirmari debere
de patre et filio negari. **Q**uicquid igitur est pater
est et filius et quod dicitur de filio non debet ne-
gari de patre. **E**st autem incarnatus filius. **E**st
igitur incarnatus quoque pater. **S**ed h ratio/
natio si vera est et rata vera est heresis sa-
bellij. **S**i enim quicquid dicitur de vna per-
sona dicitur et de altera idcirco quoniam
vna res due sunt persone ergo sicut de fi-
lio dicitur filius et verbum et genitus ita
hec dicentur de patre. **E**t quemadmodum
pater est et pater et genitor et ingenuus
sic hoc de filio dicenda sunt. **A**t si ita est:
non est alius pater quam filius nec filius alius
a patre. **Q**uare non sunt due persone sed
vna persona. **I**deo namque dicuntur per-
sone due quia alij creditur abinuicem
pater et filius: si tamen deus erit pater
et filius. **N**am semper pater est aliculus

De incarnatione verbi

pater et filius alicuius filius: nec vnq̄
p̄f suimet ipsius ē pat̄: aut filius suimet
ipsi⁹ fili⁹ ē. **S**z alius ē p̄f alius cui⁹ ē p̄f
z s̄siter ali⁹ ē fili⁹ et alius cuius ē filius
Quare si in deo nō ē alius pater: z ali⁹
cuius ē pater: nec similiter fili⁹ ali⁹ est z
alius cuius ē fili⁹ false dicit̄ de⁹ p̄f aut
filius. **S**i em̄ in deo nō est alius a patre
cuius p̄f sit: nō potest eē pater. **E**t simi-
liter si nō est in eo ali⁹ a filio cui⁹ sit fili⁹
non valet eē filius. **Q**uapropt̄ non erit
vnde ille due p̄sone dicātur in deo que
ideo dicūtur quia de⁹ est p̄f z de⁹ ē fili⁹
et semp̄ alius ē pater alius ē fili⁹. **E**nde
tis ergo quō destruat̄ fides nostra secū
dū sensū ei⁹ qui putat cōsequi p̄fem esse
cū filio incarnatum si vna z nō plures:
sūt res in deo p̄sone plures. **S**i em̄ ve-
ra est hec ei⁹ cōsequētia nō solū hoc q̄d
de patre z filio dixi: sed in q̄b⁹ tribus p̄-
sonis tāta sequef cōfusio vt quicq̄d de
singulis pp̄e dicit̄: de oibus dicēdum
cōmuniter sit. **Q**uāobrem nō erit vnde
pater z fili⁹ et sp̄s factus p̄cedēs a p̄fē
et filio sint ali⁹ abinuicē sicut ostendi in
patre z filio. **Q**uare nec vlla erit ibi re-
latio que nullaten⁹ ibi ē nisi scdm̄ h̄ q̄d
ali⁹ sūt abinuicē. **E**rgo nec plures erūt
p̄sone. **P**osito nāq; vnā rem eē tres per-
sonas aut illud non seq̄tur q̄d dicit̄: aut
oīa illa simul que dixi cōsequētur. **S**i-
milis nāq; ē oibus vis cōsequētie. **C**ur
ergo p̄git ad incarnatōm quasi ip̄a sola
faciat questionēz nō potius dicit̄ si tres
p̄sone sūt vna res nō sunt tres persone
Nā nō minus ante incarnatōez q̄ post
facere hāc questionē potest. **S**i aut̄ hoc
omnino vult asserere: tres scilicet perso-
nas secūdum q̄ vnaqueq; deus ē non
esse vnā rem sed tres res: vnāquāq; per
se sicut sūt tres angeli: apertissimū ē qz
tres deos cōstituit. **S**ed forsitan ip̄e nō
dicit̄ sic sūt tres aīe | aut tres angeli: sed
ille qui mihi eius mādauit questionem
hāc ex suo posuit similitudinē sed soluz

tres p̄sonas affirmat eē tres res sunt ad
ditamento alicuius similitudinis. **C**ur
ergo fallit̄ aut fallit sub noīe rei cum id
ip̄m significet̄ sub noīe dei. **N**empe aut
deū esse rem illā negabit in qua tres p̄-
sonas ymo, quā tres fatemur esse perso-
nas. **A**ut si hoc nō negat consequēs est
vt sicut ip̄e assent̄ p̄sonas tres non vnā
sed tres esse res. **I**ta quoq; affirmet eas
dem p̄sonas non vnū sed tres esse deos
Que q̄ ip̄ia sic iudicēt cristiani. **S**ed
dicit̄ nō cogit quod dico tres res fateri
tres deos: quomō tres: ille res simul sūt
vnus deus: z nos dicim⁹. **E**rgo singu-
la queq; de tribus illis: id ē singula q̄q;
p̄sona nō est deus sed ex trib⁹ rebus cō-
ficitur de⁹. **P**ater igit̄ nō est deus: fili⁹
non ē deus sp̄s factus nō ē de⁹ qm̄ nec
de singulis nec de duobus sed solū de
tribus simul noīatis dicēdus ē de⁹: qd
similiter est impiū. **N**ā si ita est nō ē de⁹
simplex natura sed partibus cōposita.
Sed si simpliciter habet intellectum: z
non multiplicitate fantasmātū obrutū
intelligit̄ simplicia p̄stare cōpositis quā
tū ad simplicitatem z cōpositionem ar-
tinet. **E**m̄ omne cōpositū necē est aut ī
tellectu posse disiungi aut re ip̄a quod
de simplicibus intelligi nequit. **C**uius
em̄ partes cogitari non possūt id in par-
tes nullus intellectus dissoluere potest
Si ergo deus tribus ex rebus composi-
tus est: aut nulla natura simplex ē: aut
ali qua natura est alia: que in aliquo est
p̄statio: natura dei que vtraq; quam
falsa sint non est obscuruz. **Q**uod si iste
de illis dyaleticis modernis est: qui ni-
hil esse credunt nisi quod ymaginatio-
nibus cōprehendere possunt: nec putat
aliquid esse in quo partes nulle sunt v̄l
non negabit intelligere se quia si eēt ali-
quid quod nec actu nec itellectu dissol-
ui posset mai⁹ eēt q̄ qd vel itellectu est
dissolubile. **I**taq; si oē cōpositū saltē co-
gitatōe dissolui p̄t cū dic̄ deū eē cōpositū

dicit deo aliquid maius se posse intelligere: trāsit itaq; eius intellectus ultra deū quod nullus facere potest intellectus. Sed videamus quod addat quasi ad incōuenientiam repellendam que videtur nasci si tres ille persone sūt tres res. Sic tamē inquit ut vna triū earū rerū sit voluntas et potestas: hic querendum ē an ille tres res sed hoc quod sepatim abiuicē intelliguntur an secundū cōmunē volūtate et potatē an neque secundū illud solū quod sepatim habēt: neque sed hoc quod cōmune est illis: sed secundū vtrūque simul sint diuine nature. Quippe si secundū illud quod sūt sepatim habēt diuinitatē erūt tres dii: et idē intelligi poterūt sine volūtate et potatē. Semp̄ em̄ propria discrete intelliguntur a comunibus: et cōmunia a discretis. Sed diuina natura sine volūtate et potatē nullatenus intelligi valet. Quod si secundū vnā et cōmunē volūtate et potatē sūt et singule et bine et tres simul deus: quod ibi faciūt ille tres discordes res: que nec nisi per aliud in vnitatē cōcordare possunt deitatis: nec ad pfectionē nec ad auxiliū aliquod ut deus sit valeāt. Nam si vna sufficiat volūtate et potatē ad pfectionē dei: que sūt ille tres res quibus idiget deus aut ad quid illis eget. Credimus em̄ deū nullo indigere: frustra igitur cogitantur ille tres res in deo. Ac si nec sole tres res: nec sola voluntas et potestas: sed hec oīa simul cōficiūt deū. Itē dico quia cōpositus est et ea que nō sunt per se deus aut dii faciūt deū. Aut si dicit quia ille tres res ita nomē dei habēt per potatē et volūtate sicut hō dicit rex per regiam potatē: nō est deus nomē substantie sed accidētialiter dicūtur ille nescio que tres res tres dii: sicut tres hoīes eādē habentes regiam potatē tres reges dicūtur. Tres em̄ hoīes vnus rex esse nequeunt. Quod cū nefandum sit: nō est opus dicere. Loquor magnus implendus ē si voluero scribere absurditates et impietates que sequū

tur si verū est: vna dei persona incarnata reliquis duas psequi esse incarnatas quia tres ille persone sūt vna res secundū id quod cōmuniter de tribus dicitur: aut si sūt tres res sepeparate quē admodū ille putat cōtra que ista dixi quod solus filius est incarnatus. Palā ergo ē que nō debeat esse p̄mptus ad disputandum de rebus profundis et maxime de illis in quibus nō errat sine periculo.

Tres personas esse incarnatas filio incarnato impossibile ē filio tamen amplius cōuenit incarnari quā patri et sp̄i sancto. III

Sed forsitan dicit iste mihi. Sic putas ista pariter cōsequi ex necessitate que dicitur sic et sequitur quod dico ita necessaria mea videt cōsequētia. Ergo ostēde non cōsequi que dico: et fatebor ego tecū nullū incōueniens sequi: si solus filius est incarnatus aut si tres persone sūt vna res. Quod si ad hac ostēdione deficiis nō soluis sed magis ligas quēstionem cū tu ipse mecum p̄bas innumerabilia nasci incōuenientia. Que si neganda sūt ambo debem̄ pariter cōcludere tres personas nō eē vnā rem sed solus filius ē incarnatus: aut si sūt vna res oēs pariter eē incarnatas. Ostēdendum ergo est in quo iste fallit et quō incarnatōm solus filij nō sequitur tres personas eē tres res se paratas: aut si sunt vna res: tres persone oēs eas esse incarnatas. Quod vtrūque deus vna et sola et indiuidua et simplex sit natura et tres persone factorū patrū et maxime beati augustini post ap̄olos et euangelistas inexpugnabilibus rationibus disputatū ē. Sed et si quis legere dignabitur duo parua opuscula mea monologio scilicet p̄sologion que ad hec maxime facta sūt ut quod fide tenem̄ de diuina natura et eius personis p̄ter incarnatōm necessarijs rationibus sine scripture auctoritate p̄bari possit. si inquam ea aliquis legere voluerit puto quod et ibi inueniet de hoc quod nec improbare poterit nec p̄tēpnere volet. In quibus

De incarnatione verbi

(si aliquid quod alibi aut nō legi: aut q̄ nō memini me legisse: nō q̄i docēdo q̄o doctores nostri nescierūt aut corrigēdo q̄ non bene dixerūt: sed dicēdo forsitan q̄ illi tacerunt q̄o tamē ab eorū dictis non discordet sed ill' cohereat) posui ad respondēdum p̄ fide nostra contra eos qui volētes credere quod nō intelligūt deridēt credētes siue ad adiuuādū religiōsū studiū eorum qui hūiliter querūt intelligere q̄o firmissime credūt nequa- q̄ ob hoc me redarguēdū existimo. **H**e tamē hāc legētibz eplam laborē inuigam querēdi alia scripta vt nō solūmō fide verū etiā euidētī cognoscāt ratiōe tres p̄sonas non esse tres deos sed vnū solū: nec tamē deo secundū vnā p̄sonaz incarnato: ex necessitate secundū alias p̄sonas: eūdē deū incarnari (aliquid hic q̄tū ad repellēdū opiniōem huius de- fensoris) sicut ipse putat nostre fidei suf- ficere credo subiugā. **A**p̄te dicit aut pa- trē et sp̄ritū s̄ctū cū filio esse incarnatū aut tres illas p̄sonas esse tres res sepa- ras. **N**imirū sepatōem talē existimat vt nec pater nec sp̄s̄s̄ctus sint in filio. **N**ā si due alie p̄sone sūt in filio et fili' in hoīe: ille quoq; sūt in hoīe. **U**nde putat cōsequi cū tres p̄sone simul sint in eodē hoīe si sūt vnā res nullaten' p̄sonā filij posse i hoīe ipso incarnari: sine alijs duo- bus p̄sonis. **P**ersonas tamē tres eē nō negat: nec filiū eē incarnatū. **Q**uā igit' (vt supra mōstratū ē) si tres p̄sone sunt tres res seperate: aut tres deos eē cōse- qui aut alias (de quibus iā dictū est) ab surditates nūc breuiter ostēdā adiuuā- te vno solo deo. **P**rimū quia etiā si sint tres dī nihil illi p̄derit ad defendēdū pa- trē et sp̄s̄s̄ctū ab incarnatōi quod fieri non posse putat siue deorū multitudine. **D**eniq; q̄ nō sunt plures dī sed vn' so- lus. **P**ostea patefaciā: quāuis sit vnus deus tres p̄sone: nō tamē qualibet vnā incarnata: alias quoq; incarnari neces-

se esse: sed potius eēt impossibile. **D**iu- ne vtiq; nature est sicut semp et vbiq; eē vt nihil vnq; aut alicubi sit siue eius p̄- sentia. **A**lioquin nequa q̄ vbiq; et semp est potēs et quod vbiq; potēs nō ē et sem- per: nullatenus ē deus. **S**i em̄ dicit non ipsā demā substantiā sed ptātem ei' esse semp et vbiq;: nō tamē negebat ptātem illi esse aut accidētālē aut substantiālē: ac- cidētālis quidē nō est deo ptās: quia cū oē subiectū siue accidētī aut esse aut in- telligi possit: deus sine ptāte nec eē nec intelligi potest. **S**i vero deo ptās s̄b̄stā- cialis est: aut pars ei' effentie: aut est id ipm quod est tota ei' eēntia. **P**ars aut non est: quia sicut supra dictū ē: q̄o par- tes habeat: aut actu aut itellectu ē disso- lubile: q̄o oīno extraneū est a deo. **I**des igit' est esse dei et ptās eius. **S**icut itaq; ptās dei est semp et vbiq;: ita quicquid ē deus vbiq; et semp est. **E**rga cū p̄dictus nostre fidei: defensor: secundum se: dicit esse tres deos: mōstrare nequid quomō- sint sepatim ea seperatione qua putat se patre et sp̄s̄s̄ctū ab incarnatōe libera- re. **N**ō ergo illū potest adiuuare multi- tudo deorū ad defendēdū patre et sp̄m s̄ctū ab incarnatōe qm̄ inueniri nō po- test in deorū multiplicatōe illa distinctio sine qua defēssionē istā fieri posse nequa q̄ existimat. **Q**uod aut vnus sol' deus sit et non plures: hinc facile p̄bat q; aut deus non est summum bonum aut sunt plura summa bona: aut non sūt plures dī sed vnus solus. **D**eū vero sūmū bo- nū esse nullus negat: quia q̄cqd aliquo minus ē nullaten' deus est et quicquid summū bonū nō ē: min' est aliquo: quia min' est sūmo bono. **S**ummū certe bo- nū pluralitatē sui non admittit vt plu- ra sint sūma bona: **S**i em̄ plura sūt sum- ma bona paria sūt. **S**ūmū ergo bonū ē quod sic prestat alijs bōis vt nec par ha- beat nec prestat'. **S**ummū ergo bonū vnū et solū ē: non igitur sūt plures dī s̄

vnus et solus est deus sicut summum bonum est vnum et solum: et sic summa substantia vel essentia siue natura que eadem ratione qua summus nullatenus pluraliter posse dici probatur. Qui vnus solus deus cum sit tres persone pater et filius et spiritus sanctus: non tamen filio incarnato necesse est alias quoque personas (sicut ille disputator putat) incarnari sed impossibile. Personas enim non negat plures esse idcirco quoniam alie sunt abinuicem. Si enim abinuicem non essent alie plures non essent. Sed ut breuius explicem quod volo et facilius loquar tamen sic supra feci de patre et filio: quod per hos clarescit quid intelligendum sit de spiritu sancto. Pater ergo et filius secundum substantias non sunt plures nec alii abinuicem quia non sunt due substantie nec alia substantia patris alia filii sed vna et eadem substantia sunt pater et filius. Secundum personam vero sunt plures et alii abinuicem: quod pater et filius non sunt vna et eadem persona sed due et alie abinuicem. Dicit ergo si filius incarnatus est: et filius non est alia sed vna et eadem numero res: que pater: ergo necesse est patrem quoque esse incarnatum. Vna enim et eadem numero res impossibile est simul esse et non esse in eodem homine incarnatam. Et ego dico. Si filius incarnatus est et filius non est vnus et eadem numero persona quam pater sed alia: non idcirco esse patrem incarnatum necesse est. Etiam enim personam esse in vno homine incarnatam: et aliam simul non esse in eodem homine incarnatam possibile est. Et ille. Si deus filius incarnatus est: et deus qui est filius non est alius sed vnus et idem numero deus qui pater est. Plus tamen (quoduis diuerse persone sint pater et filius) videtur necesse esse patrem quoque incarnatum cum filio propter ideitatem deitatis: quam possibile esse propter diuersitatem personarum non esse simul incarnatum. Videte quid hic dicit: quomodo claudicat vtroque pede in incarnatione filii dei. Nam qui recte suscipit eius incar-

nationem: credit eum non assumpsisse hominem in vnitatem nature sed in vnitatem persone. Hic autem somniat hominem a filio dei magis esse assumptum in nature vnitatem quam in persone vnitatem. Si enim homo non opinaretur: non diceret magis necessarium esse patrem cum filio incarnatum (quod vnus est deus pater et filius) quam esse possibile illum simul non esse incarnatum quia plures sunt persone. Vtroque igitur pede id est in vtraque parte claudicat: in incarnatione filii dei qui vna natura est cum patre et alia persona a patre quicquid existimat hanc incarnationem esse secundum nature vnitatem: ut filius non possit incarnari sine patre: nec intelligit eam sic secundum vnitatem esse persone ut pater non possit incarnari cum filio. Quippe deus non sic assumpsit hominem ut natura dei et hominis sit vna et eadem sed ut persona dei et hominis vna eademque sit: quod non nisi in vna persona dei esse potest. Diuersas enim personas vnā et eandemque personam esse cum vno eodemque homine nequit intelligi. Nam si vnus homo cum singulis pluribus personis vna persona est necesse est plures personas que alie sunt a se inuicem esse: vnā eandemque personam: quod non est possibile. Quapropter impossibile est deo incarnato secundum vnā quālibet personam: illum secundum aliam quoque incarnari personam. Cur autem deus magis assumpsit hominem in vnitatem persone filii: quam in vnitatem alicuius aliarum personarum: quoduis in hac epistola nostrum hoc propositum non fuit: tamen quoniam huius rei mentio se obtulit aliquid reddendam rationem existimo. Nempe si spiritus sanctus incarnatus esset sicut filius est incarnatus esset spiritus sanctus filius hominis. Essent igitur duo filii in trinitate dei scilicet filius dei et filius hominis. Unde quedam nasceretur dubietatis confusio cum de deo filio loquimur vtrique enim esset deus: et filius quoduis alter dei alter hominis: fieret quoque quasi quedam inaequalitas diuersarum personarum secundum hoc

De incarnatione verbi

quod filij essent: que oīno equales eē de-
bent: cum alter filius (maioris parētis)
dignitate excelleret: alter (minoris parē-
tis) humilitate subesset. **H**ic em̄ maior
est natura dei q̄ hoīs: tanto dignius est
esse filium dei q̄ filiū hominis. **S**i ergo
spūsfactus natus esset ex virgine: cū fili-
us dei haberet excellētiore natiuitatem
solā que ex deo est: et spūsfactus minorē
tantū que esset ex homine: alia persona
esset maior et alia minor secundum digni-
tatem natiuitatis q̄ nō cōuenit. **Q**uod
si aut̄ pater in vnitatē sue persone homi-
nem assumpsisset: easdem faceret in deo
pluralitas filiorū incōuenientias: et ad
huc aliam. **N**am si esset filius virginis:
due p̄sone in trinitate nomē nepotis as-
sumerēt: quia et pater nepos esset parē-
tum virginis et filius eius virginis esset
nepos: cum ip̄e tamen nihil haberet ex
virgine. **Q**uā ergo q̄libet paruū incon-
ueniēs in deo est impossibile: non debu-
it alia persona incarnari q̄ filius. **I**llo
em̄ incarnato nullum sequitur incōueni-
ens. **Q**uod em̄ patre minor dicit̄ filius
et spūsancto secundum humanitatē: non
tamen ille due persone ideo excellūt fi-
lio: quia eādē maiestatem (qua maio-
res sunt hūanitate filij) habet et filius? qua
et ip̄e p̄est cū illis sue hūanitati. **E**st et
aliud cur magis cōueniat filio incarna-
tio q̄ alijs. **Q**ui em̄ erat incarnādus ora-
turus erat p̄ humano genere. **E**t satis
conuenientiū suscipit mens hūana filiū
patri q̄ alijs alijs supplicare: q̄uis hec
supplicatio non fiat a diuinitate: sed ab
hūanitate ad diuinitatē. **H**ic idcirco fili-
us dei facit quia homo per vnitatē perso-
ne filius dei est. **A**mplius. **Q**ui hoīem
erat assumpturus ventur⁹ erat ad pu-
gnādum contra dyabolum: et ad inter-
cedēdum (sicut dixi) p̄ hominib⁹. **Q**ui
ambo dyabolus scilicet et homo per ra-
pinam se voluerunt facere similes deo:
cum propria sint vsi volūtate. **E**t quia

per rapinam voluerūt: non nisi falsita-
tem qm̄ non nisi iniuste voluerūt. **P**ro-
pria enim volūtate hominis sine angeli
est que contra volūtatem dei est. **C**um
em̄ vult aliquis q̄ deus velle prohibet:
nullū habet auctorem sue volūtatis ni-
si seipm̄: et ideo sua propria est. **N**am q̄-
uis homo volūtatem suā aliquādo sub-
dat voluntati alterius hominis: pp̄ria
tamen est si contra deū est: qm̄ non eam
subdit nisi vt aliquid qd̄ vult attingat:
et idcirco seipm̄ habet auctorem cur eā
alijs subdat. **Q**uapropt̄ propria volun-
tas est que nulli alijs est subdita. **S**olius
aut̄ dei est propriam habere volūtatem
ideest que nulli subdita sit. **Q**uicū q̄ igit̄
propria volūtate vtitur ad similitudinē
dei: per rapinā nimitur: et deū pp̄ria di-
gnitate et singulari excellētia p̄uare q̄
tum in ip̄o est cōuincitur. **S**i em̄ est alia
aliqua volūtate que nulli subdita sit: nō
erit volūtate dei omnibus plata: nec erit
ipsa sola cui nulla alia p̄stit. **N**ulla igit̄
tur triū personarū dei cōgruētius semet
ipsam exinanīuit for. ser. acti. ad debel-
landū dyabolū et intercedēdum pro ho-
mine qui p̄ rapinā falsam similitudines
dei p̄sūpserāt: q̄ filius: qui splendor lu-
cis eterne et vera patris imago: nō rabi-
nā arbitratus est esse se equalē deo: vep̄
per veram equalitatē et similitudinē di-
xit ego et pater vnū sum⁹. **E**t qui videt
me videt et patrē. **N**ullus nāq̄ iusti⁹ ex-
pugnat reū: vel punit aut illi misericor-
dus parit vel pro eo intercedit: q̄ cui
speciali⁹ iniuria fieri probat̄: nec aliqd̄
conuenientiū opponit falsitati ad ex-
pugnādum: aut apponitur ad saluādū
q̄ veritas. **I**n illū em̄ (falsā dei p̄sumē-
tes similitudinē) speciali⁹ peccasse vi-
denē qui vera dei patris similitudo cre-
ditur. **S**uscepit aut̄ in vnitatē persone
hoīem vt dictum est vt sint due nature:
diuina scilicet et humaana: vna perso-
na. **D**e qua persona quā firmissime cre-

dimus esse: non ex duabus personis in xpo: tamē quia potest dici vnde parum caute intuitibus videri possit xps ex duabus et in duabus personis existere: nō inutile mihi videtur aliquid dicere.

Quō in xpo nō dicuntur due persone eē sicut due nature assūpte. **¶** Ca. V.

Sicut enim quidā. **Q**uō dicim⁹ in xpo nō eē duas personas sicut duas naturas. **N**ā deus et ante hoīs assūptōem persona erat nec postq̄ hoīem assūptus persona desinit esse: et homo assūptus persona est: quia oīs homo indiuiduus esse persona cognoscit. **Q**uare alia est persona dei que fuit ante incarnationem alia hoīs assūpti: sicut igitur xps deus et hō: ita due in illo videntur esse persone. **Q**ue ratiōinatio p hoc videtur probare duas esse personas in xpo quia deus est persona et hō assūptus ē persona. **S**ed non ita est. **S**icut enim in deo vna natura est: plures persone: et plures persone sunt vna natura ita in xpo vna persona est: plures nature: et plures nature sūt vna persona. **Q**uēadmodū enim pater est deus et filius est de⁹: et spūsfactus est deus: et tamē nō tres dī sed vn⁹ est de⁹ ita in xpo de⁹ est persona: et hō est persona: nec tamē due sūt: sed vna persona. **N**on enim est ali⁹ de⁹: alius hō in xpo: quāuis aliud sit deus: aliud hō: sed idē ipse est de⁹ qui et hō. **V**erbū enim caro factū: assūpsit naturā aliā non aliā personā. **N**ā cū pferatur hō: natura tm̄ que comunis est oīb⁹ hoīb⁹ significat. **C**ū vero demonstratiue dicim⁹ istū vel illū hoīem: vel pprio noīe ihesū: personā designam⁹: que cū natura collectōem hz pprietatū qb⁹ hō cōmunis: sit singlis et ab alijs singulis distinguit. **N**ā cū ita designat non qlibet hō intelligit s̄ q̄ ab anglo nūciat⁹ ē q̄ de⁹ et hō fili⁹ dei et fili⁹ x̄gis ē et qcqd de illo dicit⁹ aut secūdū deū: aut secūdū hominē verū est dicere. **N**eq̄ enim psonalitē fili⁹ dei designari potest vel nominari si-

ne filio hoīs: nec fili⁹ hoīs sine filio dei: quia idem ipse est fili⁹ dei qui fili⁹ hoīs: et eadem ē verbi et assūpti hoīs pprietatum collectio. **D**iuersarū vero psonarū impossibile ē eandem esse pprietatū collectionē: aut de inuicē eas pdicari. **N**ā et petri et pauli nō est eadē pprietatum collectio: et petr⁹ nō dicit⁹ paul⁹ nec paulus petrus. **C**ū ergo verbū caro factū est: naturā assūpsit: que sola noīe hominis significatur: et semp est alia a diuina natura. nō aliā assūpsit personā qm̄ eadē habet cū assūpto hoīe pprietatū collectionem. **N**ō enim idē est hō: et assūptus a verbo: hō idest ihesus: qm̄ in noīe hoīs sicut dictū ē sola intelligit natura in assūpto vero hoīe vel in noīe ihesu intelligit cū natura (idest cū hoīe) collectio pprietatū: que ē eadē eidē assūpto homini et verbo. **Q**uapropt non dicimus verbū et simpliciter hoīem eandē esse personā: ne nō magis dicam⁹ illum hoīem eandē esse personā cū verbo: q̄ quēlibet hoīem s̄ verbū et illū assūptū hoīem idē est ihesū: sicut nō credimus eūdē hoīem eandē simpliciter eē personā cū deo: s̄ cū illa persona: q̄ verbū est: et fili⁹ est: ne confiteri videamur ipsū hoīem personā eandē esse: que pater ē aut spūsfactus. **S**ed quō et verbū ē de⁹: et ille assūptus hō est hō verū ē dicere quia de⁹ et hō eadē est persona est: sed in noīe dei subaudiendum verbum et in nomine hominis subaudiendum est filius virginis.

Quā p̄ fili⁹ et spūsfact⁹ nō sint tres res sepeate naturali pbat exēplo. **¶** VI.

De scriptis illi cui respondeo in hac ep̄la nihil potui videre preter illud q̄ supra dixi s̄ p̄to sic rei veritatē patere et hīs q̄ dixi vt nulli lateat intelligētī nihil qd̄ ab illo dicit⁹ vim veritatis tenere. **S**ed si reuocatus a multitudine deorū: pluralitatē abnegat in deo psonarū: hoc ideo facit: quia nescit vnde loquit⁹. **N**am nec deū nec p-

De incarnatione uerbi

sonas eius cogitat: sed tale aliquid quales sunt plures humane persone. Et quod uidet unum hominem plures personas esse non posse: negat hoc ipsum de deo. Non enim idcirco dicuntur tres persone quia sunt tres res separate sicut tres homines sed quia similitudinem habent quandam cum tribus separatis personis. Consideremus hoc in patre et filio et idipsum intelligatur de spiritu sancto. Ponamus igitur hominem qui tamen sit pater et non filius et filium eius qui tamen sit filius et non pater ut adam et abel. Dicimus itaque de adamo patre et abel filio: quia pater non est filius et filius non est pater quod duo homines et separate persone sunt adam et abel nec est cuius filius sit adam aut cuius pater abel. Sic itaque fatemur in deo quia pater non est filius: aut filius pater: quousque duo dei non sint quoniam pater non habet patrem: aut filius filium. Similiter spiritus sanctus non est pater aut filius: quia non est cuius sit pater aut cuius sit filius. Quoniam ergo pater et filius et spiritus sanctus tres sunt et alij ab inuicem: et nec de inuicem dici queunt: sicut de patre et filio in diuersis personis hominum ostendimus: ideo dicuntur tres persone non quod sint tres res separate. Ac si negat tria dici de uno possibile: et unum de tribus ut tria non dicantur de inuicem sicut in hijs tribus personis et uno deo facimus quoniam hoc in alijs rebus non uidet: nec in deo intelligere valeat sufferat paulisper aliquid: quod intellectus eius penetrare non possit esse in deo nec comparet naturam que super omnia est libera: ab omne lege loci: et temporis et compositiois partium: rebus quo loco: aut tempore clauduntur: aut partibus componuntur sed credat aliquid in illa esse quod in istis esse nequit: et acquiescat auctoritati christi nec disputet contra illam.

Originem personarum in diuinis alio naturali exemplo probat. **C**ap. VII.

Ideam tamen an in rebus creatis et loci et temporis et compositio-

onis partium legi subiaceret inueniri possit aliquatenus hoc quod negat in deo.

Ponamus fontem de qua nascatur et fluat riuus qui postea colligatur in lacum sitque nomen eius nilus. Sic itaque discrete dicimus fontem riuum lacum ut fontem non dicamus riuum, aut lacum nec riuum fontem aut lacum, nec lacum fontem aut riuum fons tamen et nilus vocatur et riuus nilus et lacus nilus et duo simul fons et riuus nilus: fons et lacus nilus riuus et lacus nilus: cum tamen non sit alius et alius nilus sed unum idemque siue cum singulis quilibet siue cum binis siue cum tres dicuntur nilus. Tres igitur sunt fons: riuus: lacus: et unus nilus: unus fluuius: una natura: una aqua: et dici non potest quod tres. Nam neque tres: aut nili: aut fluuij: aut nature: aut aque sunt: neque tres aut fontes: aut riuus: aut lacus. Unum igitur dicitur hoc de tribus et tria de uno: nec tamen tria de inuicem. Quod si obicit non esse singulum quemque: aut fontem: aut riuum: aut lacum: aut binos perfectum nilum: sed partes nihil cogitet totum hunc nilum ex quo incipit: usque dum desinet esse in tota quasi etate sua: quia nec ipse totus est simul: aut loco aut tempore sed per partes nec perfectus erit: donec desinat esse: habet enim nihilus quandam cum oratione similitudinem: quia quod diu quasi ex oris fonte procedit: perfecta non est: et cum perfecta est: iam non est. Si quis enim sic consideret et diligenter intelligat: cognoscet totum nilum esse fontem totum esse riuum: totum esse lacum: nec fontem esse riuum aut lacum: nec riuum esse fontem aut lacum: nec lacum esse fontem aut riuum. Non enim est idem ipse fons: qui riuus aut lacus quousque idipsum sit riuus et lacus quod fons idem nilus: idem fluuius: eadem aqua: eadem natura. Tria igitur hec dicuntur de uno perfecto: et unum perfectum totum de tribus: nec tamen ipsa tria de inuicem dicuntur: quousque hoc aliter valde: et perfectius sit in

illa natura simplicissima: et ab omni loco vel temporis liberrima. Verū tamen si hoc aliquatenus videtur in rebus que partibus compositis localis: et temporalis est non est incredibile in illa summe libera natura perfecte esse. Est hoc quoque hic considerandum: quia fons non est de riuo nec de lacu: riuus vero de solo fonte: non de lacu: lacus vero de fonte: et de riuo: et ita ut totus riuus de toto fonte: et totus lacus de toto fonte et de toto riuo: sic dicimus in patre et filio et spiritu sancto. Et quia alio modo riuus est de fonte: et alio modo lacus de fonte: et riuo: ut lacus non dicatur riuus: sic suo quodammodo alio: verbum est de patre et spiritus factus alio modo de patre et verbo: ut idem spiritus sanctus non sit verbum aut filius: sed procedens. Adhuc volo quidam dicere quod: quis magnam habeat dissimilitudinem nonnullam: tamen habet ad incarnationem verbi similitudinem quod forsitan aliquis legens contempnerit: dicam tamen quia ego alio dicere omnino non contempnerem. Si enim riuus per fistulam currat a fonte usque ad lacum: nonne solus riuus quis non alius nisi quia fons et lacus: ut ita dicam in fistula est. Sic solus filius incarnationis est: licet non alius deus quod pater et spiritus factus.

Eternitatem cui punctum comparat. VIII.

Sed quoniam ista terrena valde longe sunt a summa natura leuemus ad illam (ipsa opilate) mentem et in ea preplemur aliquatenus et breuiter quod dicimus. Deus non est aliud quam ipsa simpliciter eternitas. Eternitates autem plures intelligi nequeunt. Nam si plures sunt: aut sunt extra se inuicem aut sunt intra se inuicem. Sed nihil est extra eternitatem: ergo nec eternitas est extra eternitatem. Itz si extra se inuicem sunt in diuersis locis sunt: aut temporibus: quod alienum est ab eternitate. Non itaque sunt plures eternitates extra se inuicem. Si vero inuicem in se plures esse dicitur. Sciendum quia quotienscunque repetatur eternitas in eternitate

non est nisi vna et eadem eternitas. Dignior est autem natura que in se repetita semper sibi conuenit imperfectam vnitatem: quam que sui admittit pluralitatem. Ubi enim pluralitas ibi diuersitas. At ubi diuersitas ibi non est perfecta concordia. Perfecta namque est que in idempnitatem: et eandem vnitatem conuenit. Si ergo melior est perfecta concordia quam imperfecta: et impossibile est in summo bono quod est ipsa eternitas esse imperfectum aliquid: non est possibile naturam eternitatis: pluralitatem admittere. Quapropter quotienscunque repetatur eternitas in eternitate: semper vna et eadem eternitas est. Quod de multis alijs similiter dicitur: ut omnipotentia in omnipotentia non est nisi omnipotentia vna. Et ut vnum de his que diuinam non habent naturam: in quo similiter est: ponam. Punctum in puncto non est nisi punctum: habet enim punctum (velud medium punctum mundi velud punctum temporis id est presens tempus) eternitatis: non nullam similitudinem non parum ad eiusdem eternitatis contemplationem utile. Unde lacus alius disputandum est: hic tamen hoc sufficiat: quia punctum simpliciter id est sine partibus est: et indiuisibile est velud eternitas: et ideo punctum cum puncto sine interuallo non est nisi vnum punctum: sicut eternitas cum eternitate non est nisi vna eternitas. Ergo quoniam deus eternitas est non sunt plures dei: quia nec deus extra deum nec deus in deo addit numerum deo. Semper igitur vnus et idem est solus deus. Cum itaque deus de deo nascitur (quia quod nascitur non est extra id de quo nascitur) est: plures in parte et partes in plures scilicet deus pater et filius et cum deus procedit de deo patre et filio nec exit extra deum manet deus id est spiritus sanctus in deo de quo procedit. Et est vnus deus pater et filius et spiritus factus. Et quomodo ista natiuitas: et ista processio sine principio sunt: alioquin eternitas nata et eternitas procedens quod falsum est: habet principium nequaquam deum incepisse esse patrem aut filium aut spiritum factum

cogitare debem⁹ aut possum⁹. Sic autē (B
 stātia diuina eternā z singularē fūat vni-
 tatē sic horū velanno:ū p̄ris scz z filij : p̄-
 cedēt z de quo p̄cedit natura inseparabile
 tenet cū vnitāte p̄lātātē. Nā quēadmo-
 dū necē ē deū sp̄ vnū z eūdū eē z nō aliū:
 et aliū ita pater nūq̄ ē idē filio suo aut p̄-
 cedēs illi a quo p̄cedit scdm̄ has relatōes
 S; pater ali⁹ ē: z fili⁹ ali⁹ ē: p̄cedēs ali⁹ a
 quo p̄cedit: nec vnq̄s dici possūt de inuicē
 Quō q̄ cū de⁹ nascit de deo: vl̄ cū de⁹ p̄-
 cedit de deo: nec substācia p̄t amittere sin-
 glaritatē: nec relatō p̄lātātē idcirco vnū
 ē ibi tria: z tria vnū. nec tñ tria de inuicē di-
 cūtur: nec incredibile debet esse in natura q̄
 sup̄ oia z oib⁹ alijs dissimiles ē eē aliqd̄:
 cur⁹ exemplū i alijs reb⁹ nō valeat p̄fecte
 inueniri: hec autē tria latini dicunt p̄sonas
 greci substācias. Sic em̄ dicim⁹ nos i deo
 substācia vnam: tres p̄sonas: ita illi dicūt
 vnā eēnciā tres substācias: idipm̄ p̄ sub-
 stācia q̄ nos p̄sonā significātes nec a nob̄
 aliquaten⁹ i fide discrepātes. Quō vero
 fili⁹ nascit de patre z sp̄s s̄c̄r⁹ p̄cedat a
 patre z filio nec tñ sit fili⁹: qm̄ sicuti ē: vi-
 deri i hac vita nō p̄t b̄t̄s augustin⁹ velud
 p̄ specim̄ i enigmate i libro de hac ip̄a tri-
 nitate diligētē cōtēplār⁹ ē. Et ego in mo-
 nologiō meo p̄ mea possibilitate disputa-
 uī Si q̄s ar̄ velit scire cur i sūma eēntia n̄
 l⁹ sit sex⁹ cur parēs ibi pot⁹ dicat p̄r quā
 m̄ aut p̄les fili⁹ q̄ filia aut cur p̄r tñ i ge-
 nit⁹ fili⁹ tñ genit⁹: sp̄s s̄c̄r⁹ nec genit⁹ nec
 ingenit⁹ in eodē libello inueniet.
 Explicat d̄ fide xp̄iana siue icarnatōe x̄bi

Incipiūt capla in librū b̄t̄i Anselmi or-
 dinis sancti b̄ndicti de pctō originali z con-
 ceptu virginali. **Capitū. I.**
Que sit originalis z p̄sonalis iusticia
 Qualit̄ hūana nā corrupta ē. II.
Quā sit pctm̄ nisi i voluntate rōali. III.
Quā nihil p̄ se sit iustū aut iūstū nisi ip̄a
 iusticia vl̄ iniusticia z q̄ nihil puniat nisi
 volūtas vel iniusticia. **Capitū. IIII.**
Quā malū q̄ est pctm̄ siue iusticia: nihil sit

Quā cū punit d̄s p̄ pctō non
 puniat pro nihilo. **Capitū. VI.**
Quā semē hoīs dicat i mōm z cōcipi in
 pctis q̄uis i eo nō sit pctm̄. **Capitū. VII.**
Quā i semine sūpto de virgie nō sit pec-
 catū nec necessitas futuri peccati. VIII.
Quā cur pctm̄ q̄ dāpnat hūanū genus ma-
 gis imputat̄ ade q̄s eue cū ille post et per
 illam peccauerit. **Capitū. IX.**
Quā cur grauetur pctō ade q̄ ei⁹ cōscij non
 ppagatio de virgie nō (fuerūt. X.
 subiaceat legi z meritis naturalis ppaga-
 tionis z q̄ tres sunt cursus rerū. XI.
Quā mala ade nulla rctitudie ad illā ho-
 m̄ z si nō eēt **Capitū. XII.**
Quā d̄s sed pur⁹ hō: nec eē tñ illū talē qual̄ pri-
 mus hō fact⁹ ē p̄p̄osite ratōi nō refraget̄
 q̄ scriptū ē hoīem de i mōo semie z iniq̄ta-
 tatib⁹ cōceptū etiā si d̄ aliqb⁹ pp̄rie dictū
Quō massa peccatrix n̄ sit (sit. XIII.
Quā cur iohan̄ **Capitū. XIII.**
 nes z alij q̄ similiter p̄cepti sūt p̄ miraculū
Quā cur d̄s icarna (nō sūt p̄ se liberi. XV.
 t⁹ sit cū de adā posset facē hoīes nō deos
 sine pctō tot q̄ sufficerēt. **Capitū. XVI.**
Quā de virgie iusta d̄s cōcept⁹ sit nō ex
 necessitate: q̄si de peccatrice nō posset: sed
Quō ista ratō (q̄ sic docebat. XVII.
 et altera alibi data concordent z different
Quā nar⁹ de virgie p̄ originali (XVIII.
 pctō habuit originalē iusticiā. **Capitū. XIX.**
Quā de quantitate originalis pcti. XX.
Quā cur z quō descēdat in infātes. XXI.
Quā pctā parētū post adā nō cōputet̄ i
 originali pctō filiorū. **Capitū. XXII.**
Quō noceāt aiabus eorū. XXIII.
Quō tñ null⁹ potet pctm̄ p̄ris: s̄ suoz
Quid sit originali pctm̄ etq̄. XXIII.
 in oibus sit equale. **Capitū. XXV.**
Quā cōtra illos q̄ putāt infātes non debe-
 re dampnari. **Capitū. XXVI.**
Quō in potētia habēdi iusticiā excu-
 set eos post baptismū. **Capitū. XXVII.**
Quā de conceptu virginali z pctō originali.

